חסידות נתניה ולא עוד חסידות קלויזנבורג

מאת **ד"ר ישראל אלדד**

"שנה ר' חיא: משל למלך... כך המלך זה הקב"ה, ובניו אלו ישראל, כיון שלא היו ישראל בארץ אמר: הלואי היו ישראל עמי ואפילו מכעיסין אותי... "בית ישראל ישובים על אדמתם ויסמאו אותה" אמר הקב"ה, הלואי ר' היו בני עמי בארץ אף על פי שמסמאין אותה" איכה רבי, ר' אבא היה מנשק הסלעים של עכו, ר' חגיגא היה מתקן בה בתקלות הדרכים, שנא' "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו" כתובות קי"ב.

י יתכן שאת הנסיבה של רבי האלברי שטאם מנתניה מהחלטתו לשוב ולהיות הרבי מקלויזנבורג בווילאמסבורג, התעורר דעת הקהל על החירבן הצפוי לנו מבית, ייתכן ונודעוקע קמצא ויעשו אי אלה מעשים כדי למנוע מורכן זה, שהוא הכרת הקיר המאיים.

ייתכן ובלילה השמחה בקרית צאנז אשר בנתניה (על משקל הפוך מ"תל־אביב אשר בגולה") על נסיגה זו שבאה בעקבות הזעזוע ובעקבות המניות הרבות והנרעשות.

אף על פי כן נשאר משקע של עצב רב וטעם מר בטעמה של גלות והבקע נשאר בקע והוא מחייב בדיקה, הוא מחייב ידיעה ברורה מאין הוא בא הבקע ההוא, באשר כל בקע בקיר, סיכתו ביסוד ותסיתמו אינה מוגיעה אלא לשעה קלה וכל רעידת־אדמה קלה — ואין אנו חסרים רעידות־אדמה שאבלה ואין אנו חסרים פרובוקטורים למיניהם המרעידים אותה בכוונת זדון, כל התנגשות נוספת מלי מעלה או מלמטה, מפי שופטים או מיי שוטרים, על פי רמז ר' יואל או על פי הלחש "הוועד הפועל", מסטמר אי מרחביה, ירתיב את הבקע עד שמכות ההרס של ה"קדימה" יחזור בלבל ההיסטוריה שלנו אחורנית, ולא רק ירושלים לא תהיה לנו, כי אם גם לא יבנה.

*

א יזן "אהבת ישראל" נתגלתה בימים אלה ובאיזו צורה פאראנורמוסלאית! מזמן לא ניתן לראות ערה הדדית שכואת שמגישים זה לזה יריבים משני מחנות קיצוניים.

אין ספק שלמרות ההסתייגויות זה מחנה "הפרלים" שהפגין נגד המיסיונים ביתר אהדה והגנה צביריית מאשר אנשי בתי הונגארן מיידי האבנים, ביחוד לאחר שתברר מה רבו השקרים שנכתבו בהיסטוריה הראשונה, כשגזי רות העידו שלא הוכו אותם הרס לא גערם לבתיהם, וביחוד כאשר נברת בירנבוים בעלת המיסיון בחיפה העידה שאין היא מטיפה נצרות לילדים, כי אם "אך ורק" מתיחדי תו של ישו.. אמנם רבים גם מוכנים להודות שאין זה מן ההכרח כלל שנתיר את הנסיעה ליד בתי הונגארן, וייתכן וגם תיריבי נצרים ייתיחסו הבנה ובסבוכז למניעת הת־נועה וייתכן שמומחר גם להתחשב ברגשות יהודים חרדים למצוא אשם של משרת ושלום, אך־עי־פרכן מעבר לעניין הצודק, קיים במרוצה יחס לאראוהד לחלק מסויים של שבוטה זו, בגלל יחסו העויין למדינת ישראל ולר־ציונות, יחס עויין לא גבול ומעבר לגבול, ורבים המוכנים להגן על ערכי דת ישראל

ו ואז יאמר לי חסיד שנשה שיש להבדק כשמות השרשתיים הישנים, שהרי מצאנו יצאו רבנים של "שניוויא", של "דזיקאוי", של "קשאנוב" וכו' וכו' מכל שושלות. ואם כן למה שלא תקום שושלת נתניה? והקץ לקלויזנבורג.

אלא שזה ההבדל: קלויזנבורג יכולה לע־בור לווילאמסבורג, ולא כן דינה של נתניה. כי נתניה היא ארץ ישראל. נתניה ראשית לתצמיח שושלת ערד ושושלת מודיעין, אך לא לצאת עוד לשון "בורג" בעולם.

וגם זה ההבדל: בשביל הבורגים הם הייתה גלות, ועם הנסיעה "מלכות" שבלב שנאו אותה וגידמו אותה ואף תיעבו אותה (כראוי לה) למרות התפילה שהעלו בבית הכנסת ל־קיסריה, ושם הייתה בזירת הצבא בזירה הר־גשה שוודאי מתמרגת אולי בלא יודעין, בנפש הרבנים וראשי הישיבות המתנגדים לציון כחוד־ר־ה הישיבות, אבל כאן היא ארץ ישראל ומדינת ישראל, גם אם בצוקים ובייתוסים שלוטים בה לעת עתה. וכאן חייבים הם כחירי־ישיבה להיות האשונים להתנדבות ואין צורך לחובה לקודשן גיוס לצבא. ואת אשר־יצ־הרב מקלויזנבורג בבואו לחיות הרבי מנתניה, ואת זאת הוא חייב להחזיר בלבות הסחיידי ובלבות כל היהודים הנאמנים בעולם ובלבות חסידיו ובחירי הישיבה שלו כאן, ומשב־ש־יקום צבא מודיעין או אפילו מחתרת מודיעין כאן מאשר גיטו חדש שם, ולו גם קלוף חדשה שם, לשמחת לב הרי־שים, שינאי ישראל, גם פה וגם שם, ולהנאת כנע־נים מטומרים כאן.

כל המברכים על מדינת ישראל חייבים לדעת ולזכור בטרם הם באים למעון על המשבר שלה: עובדה היא יהודי עבריה אשר יהודי הציונות על כל מגוניה ומגשיה בבנין ובמלחמה לא נשאה במצרפה ע"י ראשי דת ישראל, לא מתחיתו ולא ע"י קיקבא עמוד בראשה, ופני המדינה הם תוצאה לכך.

יומיים לפני הודעת הרבי מנתניה (אם הוא יתיר לנו ויאפשר לנו מעתה כך לכנות אותו) שמענו ב"קול ישראל" ראיון עם יהודי דתי שעלה ארצה מארה"ב, כאשר נשאל, למה נסע את גן העדן האמריקני ועלה ארצה, השיב: כי ישנן מצוות רבות התלויות בארץ ואי אפשר לקיימן בחו"ל.

ולמען האמת: תשובה זאת זעזעה אותי. יהודי זה בא הנה לא מכיוון שזנחת ארץ־ישראל, כי אם מכיוון שישנם מצוות התלו־יות בארץ ולא בחו"ל. וכבר ההרהתי כלבי לכתוב על כך, לנתח תשובה זו על הסכנות שבה. ולא עברו אלא יומיים ובאה הודעת הרבי והמחישה לי יותר מכל ניתוח שלי את הסכנה שבדבר.

אכן, ודאי שישנן מצוות התלויות בארץ, אבל אין הארץ תלויה ב־מצוות, היא יסוד למצוות? ברור. היא קדקד למצוות? כרור. אבל לא תלויה בה. רבותי ורבני. כשם שאיננו רואה את הארץ הזאת בלי העם, כן איננו רואה את העם הזה בלי מצוות, בלי תורה משלו, רוח משרי, חוקה משלו, תרבות משלו, ומשלו — פירושי־משל שרשיו. אבל מי שבא הנה אך ורק שלקיים מה מצוות, ולא מכיוון שעצם שובו הנה וישיבתו כאן היא מצוות, הקודמת לשאר מצוות, הוא יוצר גלוית חדשות ומעבב את גאולת ישראל.

ואל יאמר לי חסיד שנשה שיש להבדק כשמות השרשתיים הישנים, שהרי מצאנו יצאו רבנים של "שניוויא", של "דזיקאוי", של "קשאנוב" וכו' וכו' מכל שושלות. ואם כן למה שלא תקום שושלת נתניה? והקץ לקלויזנבורג.

אלא שזה ההבדל: קלויזנבורג יכולה לע־בור לווילאמסבורג, ולא כן דינה של נתניה. כי נתניה היא ארץ ישראל. נתניה ראשית לתצמיח שושלת ערד ושושלת מודיעין, אך לא לצאת עוד לשון "בורג" בעולם.

וגם זה ההבדל: בשביל הבורגים הם הייתה גלות, ועם הנסיעה "מלכות" שבלב שנאו אותה וגידמו אותה ואף תיעבו אותה (כראוי לה) למרות התפילה שהעלו בבית הכנסת ל־קיסריה, ושם הייתה בזירת הצבא בזירה הר־גשה שוודאי מתמרגת אולי בלא יודעין, בנפש הרבנים וראשי הישיבות המתנגדים לציון כחוד־ר־ה הישיבות, אבל כאן היא ארץ ישראל ומדינת ישראל, גם אם בצוקים וביתוסים שלוטים בה לעת עתה. וכאן חייבים הם כחירי־ישיבה להיות האשונים להתנדבות ואין צורך לחובה לקודשן גיוס לצבא. ואת אשר־יצ־הרב מקלויזנבורג בבואו לחיות הרבי מנתניה, ואת זאת הוא חייב להחזיר בלבות הסחיידי ובלבות כל היהודים הנאמנים בעולם ובלבות חסידיו ובחירי הישיבה שלו כאן, ומשב־ש־יקום צבא מודיעין או אפילו מחתרת מודיעין כאן מאשר גיטו חדש שם, ולו גם קלוף חדשה שם, לשמחת לב הרי־שים, שינאי ישראל, גם פה וגם שם, ולהנאת כנע־נים מטומרים כאן.

כל המברכים על מדינת ישראל חייבים לדעת ולזכור בטרם הם באים למעון על המשבר שלה: עובדה היא יהודי עבריה אשר יהודי הציונות על כל מגוניה ומגשיה בבנין ובמלחמה לא נשאה במצרפה ע"י ראשי דת ישראל, לא מתחיתו ולא ע"י קיקבא עמוד בראשה, ופני המדינה הם תוצאה לכך.

יומיים לפני הודעת הרבי מנתניה (אם הוא יתיר לנו ויאפשר לנו מעתה כך לכנות אותו) שמענו ב"קול ישראל" ראיון עם יהודי דתי שעלה ארצה מארה"ב, כאשר נשאל, למה נסע את גן העדן האמריקני ועלה ארצה, השיב: כי ישנן מצוות רבות התלויות בארץ ואי אפשר לקיימן בחו"ל.

ולמען האמת: תשובה זאת זעזעה אותי. יהודי זה בא הנה לא מכיוון שזנחת ארץ־ישראל, כי אם מכיוון שישנם מצוות התלו־יות בארץ ולא בחו"ל. וכבר ההרהתי כלבי לכתוב על כך, לנתח תשובה זו על הסכנות שבה. ולא עברו אלא יומיים ובאה הודעת הרבי והמחישה לי יותר מכל ניתוח שלי את הסכנה שבדבר.

אכן, ודאי שישנן מצוות התלויות בארץ, אבל אין הארץ תלויה ב־מצוות, היא יסוד למצוות? ברור. היא קדקד למצוות? כרור. אבל לא תלויה בה. רבותי ורבני. כשם שאיננו רואה את הארץ הזאת בלי העם, כן איננו רואה את העם הזה בלי מצוות, בלי תורה משלו, רוח משרי, חוקה משלו, תרבות משלו, ומשלו — פירושי־משל שרשיו. אבל מי שבא הנה אך ורק שלקיים מה מצוות, ולא מכיוון שעצם שובו הנה וישיבתו כאן היא מצוות, הוא יוצר גלויות חדשות ומעכב את גאולת ישראל.

אין כרוך לומר שעליתם של רבבות יהודים שומרי תורה ומצוות ילדים רבים ברוח תורה יש בה כדי להשפיע כאן על המצב ה־רוחני. אבל צריך לומר שמדינת ישראל זו, וזו על כל פגמיה, צפויה גם לסכנות מחניך, וכי מן הדין הוא שלחנית זו יגויים כל הטוב שביהדות בגוף וברוח.

ומעשה גדול לקידוש שם התורה היה עושה הרבי מנתניה אילו היה יוצא מיוזמתו בצו גיוס לכל בחורי הישיבה שלו ובעקיפין לכל בחורי הישיבות בארץ: גיוס לצבא ישראל, וגיוס מלא דוקא ולשנתיים וחצי תמימות דוקא, כוון קידוש לנשק, ובחורי ישיבה טובים לכל נשק, וטובים לקצונה ולצי־ול־אווירה, מבלי שיבוקלן בכך כלל וכלל לא לישיבות, לא להם ולא לתורה, כי אם אדרבא, הם יאורו בוחות נוף הנזהרים לנו, להם לתורה ולישראל, "צה"ל יתמלא כוחות נפש ורוח הדרושים לו מאוד לצה"ל, וזה יזוע גם לצמרת צה"ל.

שערו בנשפכם מעשה שכזה של הרבי מנתניה בתנוכה לו מעשי הבחורי־ציקים של השוה"צ העולים על "מאה שערים"? וכי יש ספק כדבר שזה היה עושה יותר נפשות לדת ישראל ולבבות מאשר ה"חבלטה" לערוק מה־חזיק, לשוב לגולה? האם לא היה בכך כדי ליצור מושב חדש בישראל, מושב של "חסי־דות נתניה", ולקרב אותה את החסידות וגם את נתניה קצת למודיעין, והרבן של מודיעין כזכור, לא ברח מהארץ בשל שלטון מתיוונים בירושלים...

*

א כן "חסידות נתניה".

ובאמרי זאת הן בבר אמרתי שאינני מאלה הגורסים שמהפכה לנו כאן כלל מהפכה הע־קרת שרשים. את הגוף היהודי עקר עמלק, את הגוף של קלויזנבורג נ־צאנו עקר היטלר, ליתר דיוק עקרו הגויים, כל הגויים, וליתר אמת: עקר זן הגלית, ואיננו מצו להעמיק לשאול על דין שמים שנעשה כאן, ייכם שהרבני מקלויזנבורג יורע תשובה על כך, אך יודאי שלאחר עקירת גוף זה ועם כל המהפכה שאנו עושים כאן, אין צורך לעקור בנו את נשמת צאנז, ובשאני אומר צאנז אינני מתכוון להוציא מכלל זה את רוויז, יריבתה של צאנז, ולא את וויזלנ יריבתה של החסידות, כי אם אני מתכוון לאורת שבהדות הסיבות ולא כל גוויות ושרשלותיה, ואשר "המהפכנים" העקרים כאן רוצים לעקרם רוצים לה־טמע כאן, בארץ, לאחר שגויים לה אפשרו להם ולאבותיהם להטמע בגולה. על כן איני אומר לרבי מ־נתניה, היתיפר "ותנויתיר" במקום "צאנזי". אני אמר לו תיקים שושלת נתניה במקום שלהם, משמד והשמדה בגולה, ולמען הצ־לתו כאן, גם זאת משמד מבפנים ומחש־מה בידי אויביהם מבחוץ.

תערוכת בישראל, למרות השופט חיים כהן, מרובים יותר מאשר בארה"ב או באנגלטיה? ובתנותה של סאטסטיקה, אמנם קשה לעשות אומדן של יהודים צפויים להשמדה בגולה, אבל לא קשה לעשות אומדן כזה לגבי הצפו־ים לשמד ולתערבות, שגם במיסב רצונם של כל בני־מואב כאן לא יוכלו להגיע למספר זה, כאשר אין כל כך הרבה גויים וגויות כאן צריך קצת "ליבא" אותם. ואם אנו כאן נא־בקים בגוף "אמריקאנוצאיה" רוחנית, האם הי־פתרון הוא ב...יריזה למקור עצמו?

שוב מעשה מהמעשים הנעשים כאן כדי להביא להפרדת הדת המדמינה. משמע ל־ה־רדת ישראל מיהודה. לא היה כה חמור מהמעשה שרצה לעשות ועשה הרב האלברשטאם. לא זו בלבד שיכול היה לה־ביא ליריזה מקרב היהדות הדתית, אל הקהל של חיבוטי המצפון של הרוצים לרדת, להת־לים מיריון ניסף על נטיוקרטים הלאר־דוקא אריאלסיים, ולא זו בלבד שהיה מונע עליה־יהודים כניתים לאור דוקא מאנים, כי אם מ־רצון, מאהבת ארץ ישראל, כי אם היה נותן נשק אידיאי מסוכן לכל אלה המוגנים: יהודה ולחוד וישראל לחוד, היהדות היא ערי הגולה וצמודה לגולה, היהדות היא אריסטו־טוריאלית וא — כסיסוחו של הזן — רעיון המשיח באחרית הימים ומן השמים, לא בא אלא להנצחת הגלות למעשה. זזו מכת מות לגולנו, רבי, לכל העם, לגופו, לרוחו, גם למחר, גם לדעיון המשיחי כי לא יהיה מי שישא אותו. אחד עשר מיל־יון יהודים, וכולם בהחיות יהודים הם, נמצאים בכל הגליות בסכנת שמד והשמדה אחת, אף אלא אפשרות של מלחמה על הנ־יף ומלחמה על הנפש כאפשרות הניתנת כאו. ותולדותם המלחמה על הרוח ועל הנפש היהודית, שבעונו רבות, אך לא שמענו שבניא אי מורה יבבה, כאשר עין שומעים בקולו. אדרבא, שם מקומם. לא שמענו מעולם על שום ירידה אידיאולוגית מן הארץ. שמע־נו על יריזה בימי מעב ללחם, אבל לא על יריזה בימי רעב לדבר אלקים. ויריזה שלאחר עליה גרועה היא מאי־עליה. אי שמא סביר הרב האלברשטאם שיש להשאיר את הארץ ואת המדינה בידי הכחורציקים מקבוצי השו־מר הצעיר ושאר המואבים והיבוסים, ולשוב לעיון "שולחן" לחסידים בווילאמסבורג ולתת חיל שם במה שנסתתים (ואיכה נסתתים?) בקלויזנבורג?

וכי לא מוטב היה ולא משכנע יותר אילו הגיב הרב על ההתרחשות האחרונה בצורה הסוכה בשתי הוחיתות גם יחד:

אילו פנה כקריאה, הוא ועמו רבנים ורבנים אחרים, בקריאה לכל יהודי דתי ב־עולם לעלות לארץ ומיד, למען הצלתם שלהם, משמד והשמדה בגולה, ולמען הצ־לתו כאן, גם זאת משמד מבפנים ומחש־מה בידי אויביהם מבחוץ.

והשולטים כאן), **תולדתיים** (עדיין זקוקים "במקצת" לעזרת **העם היהודי** בעולם), בין כה ובין כה נתברר שדיין מואב רחוקה מיהודה, וכשם שאין יהודה מתכוננת לעלות על מואב, אין מיכיחים שמואב תשלוט ביהודה. נתברר שגם רם מואב זקוק לעזרה מבחוץ כדי להפנין נגד הדת היהודית, בעוד ששלו־שים אלף יהודים מתאמסים לדי היכל שלמה במוצאי שמחת תורה לשמוח בתורה, מתברר שלמרות כל ה"אתמולית" ו"הריאקציונית" ד־כו' וכו' עדיין יש כיפרים הוא יום כי־פורים בארץ וכמעט ללא תנועה, אף כי מבחינה עקרונית אין הוא שונה מיום שבת רגיל. נתברר שישראל עדיין יהודית היא ברובה המכריע ולא "ישראלית" ולא כנע־נית, אם כי המערכה היא רצינית ועמוקה ד־קיימת סכנה של דה־יהודיזציה, קיימת סכנה שישראל תיתקר לארץ טמעה, (בעיין רבתי, והרוצה להליף — יחליף).

*

ו **הנה** קיכל הדוקטור המואכי סיוע מצד בלתי צפוי ביותר, ויהא הדבר מכאיב כאשר יהא, אך הוא חייב להאמר גם לאחר הנסיגה:

הודעתו של הרב האלברשטאם על כוונתו לרדת מן הארץ כתובה על הירידה במצב הדת, על דברי השופט חיים כהן, על סכנת המיסיונים ונישואי תערובת, על חילול ה־שבת, על ההתנכלויות שמתנכלים חילונים על ד־תיים, הודעתו זו שאנו מפרסים אם עמה־ם שכולם אמת וצדק, היא **המכה החמורה כ־יותר** אשר ניתכה על ראשות היהודות הד־תית וגאלו גם על דת ישראל כמדינת ישראל.

ר שאים אנשי דת ישראל להכריע בדו־רות שכונתם לתשלים את חוקת התורה ב־מדינת ישראל. ראשים **וחייבים**, דוחי פני־עה בדת ישראל, אם **הם** מתברים על ליבבא־ם לגיים בענייניה בשמירת שבת, בענייניה צ־ביר־ריים, אל אפילו על **דרקיום**. ודאי שה־מצאות מחייבת דרקיום, ויקשה לומר לכמה זמן, מחייבת פשרה, כאשר שמרת גאולת **גופו של העם ונאולת ארץ־ישראל** היא משימת התקופה הראה. אולם אין פירושו של דבר שלל המחנה הדתי לתת־כחש למטרתו, אפילו מכנים הנה הוכנים הקאפיטאליזם במלוא הפה יהיה, אינה מסתיירה את מטרתה הסופית: **דיקטאטורה של פרולטאריון למען רוכנוניזם**, כלומר מה כן "קצת" כפיה, לא כן?

ר ראשים הם אפילו לתקים כותיה מכתיות שונים אשר ראפשרו את שלמות הדת בישראל בבוא היום. אבל אין הם ראשים בשום פנים ואופן לעשות את מה שעשה. התכונן אל עדיין מתכונן לעשות הרב האלברשטאם: **לפנות את הזזיה**, את חזית הארמון לגאולתה יאת חזית הדת לשלטונה כאן. אין הם ראשים **לערוך** מהחזית הזאת הקרוחה לכל, לניף ולרות, בבחינת אני את נפשי הצלתי.

לא, לא הצילו. לא תציל את נפשך. הרב

ר **תכרר**, ויהיו הטעמים אשר יהיו, שר־שים (הציבור היהודי), **סנסימנטא־ליים** (עדיין בני יהודים הם המרובים כאן